

Ihminen

Oyvelta kuulu hiljainen koputus. Kehoittoin sisään.

Huoneeseen astuu arkaillen työläisväkijoukko, jääden ovipieleen seisomaan. Hän on keski-ikäinen, hyvin heikon ja sairaan näköinen. Kasvoissa pistävät poskivilut terävänä esiin keltaisen nahan alta. Silmät tujuuttavat tylyinä ja avuttomina syvästi mustiksi paineuneista kuopiastaan. Hartiat ovat kumartuneet ja kädet riippuivat velttoina sivulla. Tuo ruumiillistunut kurjuus tekee kammottava vaikutuksen, aivan kuin kuollut olisi siinä tujuuttavain silmin.

Vaimo esittää asiansa. Pyytää "köyhän apua." Kertoo olevansa Saaren tullitikkutehtaalta.

Kysyin, kuinka hän on tänne joutunut ja saan synkän vastauksen: "Siellä kuolee nälkään jumalan ja ihmisten tietämättä."

Pynnöstäni kertoo hän elämästään. Oli ollut työssä mainittulla tehtaalla monet vuodet. Elämä oli aina ollut yhtämittaista puutetta ja kieltäytymistä, mutta eli juuri, kun yhdessä miehensä kanssa kävivät työssä. Lapsia oli ollut neljä.

Kansalaissodan "jälkiselvityksessä" murhasivat valkoiset miehen. Vaimo jäi yksin pienten lapsiensa kanssa taistelemaan nälkää vastaan. Ensimmäisenä kesänä kuoli heikoin lapsista nälkään. Äiti sairasteli, mutta oli aina työssä, kun vain pystyi pystyäkseen.

Nälkäkesän yli päästyä sai leipää kyllikseen, mutta juuri maahan ei palkka neljälle hengelle riittänytään. Kärsi, kun oli kärsimään totuttunut. Mutta lopulta, voimain yhä heikontuessa, täytyi turvautua kerjuuseen.

Kiitettävään avusta, kääntyy vaimo lähteäkseen, mutta ei jaksava avata hukan raskasta lukkoa. Avaan hänelle oven.

Hänen mentyyään tulee mieleeni tahdomattani ajatus: Tuokin on ihminen.

Jumalauta tätä elämää!

Miten hirveät ovat ne kärsimykset, jotka olivat saaneet tuon naisen, lasten sieldin, sielun masentamaan tuohon toivottomuuteen! Kuvaamattomat ovat ne tuskat olleet, jotka ovat elävän sielun noin turtaneet ja ristäneet ruumiin voimat. Mitäamattomat ne öiden kauhut kun hän on kunnellut pienten lastensa nälkäisinä unissaan tuskalleivan, ja tienneyt seuraavaan päivän valkenevan yhtä toivottomana, tuskantäyteisenä.

Polttaisi helvetin tuli nuo kiroitut komerot, jymisevien tehtaiden vierillä! Niihin on kätetty niin monen ihmisen kärsimyksien elämä, päivästä päivään laahustava toivottomuus.

Nuoren neidon rakkaushaaveet, onnenunemat ja kodinkalpuu painuvat siellä liikkuvan puutteen varjoon, katkevat kaluneiden vaatteiden taa seinillä ja hiljivät rikkinäisten kenkien alle, ja liikkuvat armoittomien lahasta tilipussista. Akkunalla kukkivan verensisarun kukkien lomitse ne koettavat hymyillä, mutta niiden kalpeus tuo vain kyynelät silmiin ja kukkien yli näkyy tehtaaseen muuri niin painostavana.

Öisin värähtää siellä ilmaa äitien kyynelot ja lasten valitukset.

Vapauden ja rakkauden kaipuu tekee taas toisten elämän hiljaiset hetket lopi mottomaksi kidutukseksi ja työn piinaavaksi orjuudeksi.

Armahtavan kuoleman saavuttua, kätkävät nuo komerot äänettömyytensä päätyneet kärsimykset.

Voiko tulla koskaan aika, jolloin nuo pinankomerot poltetaan tuhaksi ja sijalle luodaan todellisia koteja?!

Voiko tulla aika, jolloin komerojen asujanten elämä on vapaata suurta ja rikasta, jolloin kärsimykset eivät enää ole niin raskaita, että ne kuollettavasti sielun, vaan ilostaivat heidän yöispäin pyrkivää henkeään.

Voiko minkään uhri olla meille nuorille vallankumoustaistelijoille liian kallis noiden kidutuskomerojen sijalle, ja miljoonien ihmisten pelastamiseksi elämälle?

A. S.

Kapkaupunki, maalisk. 25 p. — Edustajakamari on hylännyt lakiehdotuksen äänioikeuden myöntämiseksi naisille. Lakiesitys tuli komotuksi 55 äänellä 51 vastaan.

YLÖS HELVETISTÄ

KIRJ. KONRAD LEHTIMÄKI
(Jatk. edell. num.)

— Entä Julius...?

— Hän voi oikein hyvin! — huudahti Marcus iloisesti. — Kävin nyt viimeiseksi siellä. Ehkä sinä huomenna menet häntä katsomaan?

— Menen tietysti! Mutta nyt sinä olet kai nälässäsi — ehkä menemme illalliselle?

Marcus hämmästyli nähdessään kullilla koristetun pöydän. Ja kun Julia selitti, mitä täällä on tehty, kuiskasi Marcus liikuttuna:

— On niin omituista ajatella, että kaikki pitävät meistä — koko kaupungin asukkaat!

— Niin, he pitävät meistä sinun tähtesi — lisäksi Julia tulleesti.

He olivat jo aterioineet ja nyt istuivat salissa matolan kahvipöydän ääressä toisinaan vastapäätä.

Kaikkiolla oli hiljasta ja äänettömiä — hekin olivat äänettömiä. He katsoivat toisiansa loistavain silmin.

— Tiedätkö Marcus, — puhui Julia hiljaa, kuin uneksien. — Minusta tuntuu kuin olisi kaikki omituista ihanaa untia... Ensin niin kauhistavaa ja sitten näin sanomaton onni... Koko entinen elämä ei ole mitään tämän rinnalla... — Tuo vieno ääni värähti kuin kalliin viulun ääni — ikäänkuin unessa katsoi Marcus, miten Julia nojautui hukan taaksepäin nojatuolissaan hymyillen autuaallisen näköisenä.

Silloin Marcus muisti Aurelian, ja hänen mieleensä tunkeutui syyttävä, ahdistava tunne — ikäänkuin Aurelia olisi yksinäisenä ja hyljätynä itkenyt jossakin kylmässä pimeydessä... — Tuo tunne kyllä poistui, hänen muistaessaan Aurelian kirjeen. Mutta sitten muistui taas mieleen alaston, kauhea totuus... ja huomaamatta kosketti hän tolkkottomasti kaulaansa huoaten käheästi, joka saattoi yhtähyvin olla vohkaisuu.

Julia kalpeni ja sopersi pelästyneenä:

— Rakas... mikä sinulle tuli... sano minulle...

Marcus koetti tyyntyä ja sanoi hiljillä äänellä:

— Muistin vain niitä kaikkia siellä... Mutta älä sinä Julia vain... Ei sitä voi auttaa enää...

Julian kasvoilla näkyi ensin epä-määräinen kauhuun ilme, mutta sitten näytti siltä kuin olisi hän äärimmäis-sin ponnistuksen sen häihduttanut. Ja aivan kuin aavistaen Marcusen ajatukset lausui hän liikituksen vallassa:

— Niin, se on kamalaa — mutta sitä ei voi enää auttaa. Marcus kuule minua: sinä olet tehnyt niin paljon kuin ihminen koskaan voi tehdä. Huomenna sinä taas menet, ja kuka tietää, palaatko enää takaisin... Etkö sinä siis voisit unohtaa — tänään...

Marcus katsahti häneen: Julian poskille oli taas noussut punaa, ja tuo loistava katse puhui enemmän kuin sadat sanat...

Ennen tuntematon liikutus valtasi Marcusen. Kaikki kauhukuvat syöksivät mieleen yhtenä tulvana — hän jää niistä huolimatta elämään...? Ympäriä kuolema ja hävitys — hänellä sanomaton onni...? Hänen sielussaan tuntui kaikki järkähtävän: se on totta — hän istuu tuossa. Hänen äänensä värähti oudosti kuiskates-saan hiljaa kuin itsekseni:

— Sinä todella... rakastat...?

Hänen ruumiinsa alkoi äkkiä omituisesti vavahdella kuin äänettömiä nyyhkytyksistä. Mutta silloin hän jännitti ruumiinsa, kiristi hampaitaan — ja kun hän kumartui, painaen kasvot käsiinsä, oli hän todella liikkunut, äänettöm... Tukehtunut, huokauksen-tapainen henkäisy vain silloin tällöin tunkeutui hänen rinnastaan...

Jotain suuremmoista ja pelottavana ilmeni tuessa voimassa, jolla hän hillitsi rajun liikutuksensa — näytti siltä kuin hänen rintansa halkaisi mutta hän pakotti sittenkin tuon henkäisyn hitaasti. Julia ei ollut koskaan nähnyt mitään sellaista, ja se vaikutti häneen järjettävästi... Kasvot lumenvalkoisina heittäytyi hän polvilleen, painaen vapisevat huulensa Marcus-

sen jäntevää kättä vastaan — ja hänen äänessään kuvastui rajaton antautuminen, halittomuinen:

— Marcus, sano minulle... minä en ymmärrä... Minä tahdon tehdä jotain sinun tähtesi! Käskö minun tehdä jotakin vaarallista, jossa saatan kuolla... että käsittäisit... miten... — Marcus tunsu, että hento käsi tarttui hänen silmiä peittäväan käteensä — ja suuteli sitä kiihkoisasti.

— Oi Marcus... minä jumaloin sinua — minä en muuten voi... Sinä olet — minun jumalani! Oi nyt sinä hymyilet — ja minä olen siitä niin onnellinen! — Muistatko Marcus, että nyt on meidän häällämme...? Aivan kuin huumaantuneena tempasi Marcus Julian sylinsä ja suuteli häntä kiihkeen hellyyden ja liikituksen valtaamana:

— Rakas... minun mieleeni lennähti liian paljon asken... mutta nyt en enää... Mutta erään sanan tahdon muistaa kuolemaani asti: sen, jonka kuiskasit tänään siellä... siellä... Miten se ensin tuli mieleesi?

— Pormestarin puhe... onnittelet... kaikki oli niin omituista — niinkuin olisi ollut meidän häpäpäivämme...

— Sinä olet siis minun pieni vaimoni...? — kuiskasi Marcus vapisevalla äänellä.

— Niin, minä olen sinun vaimosi! — päätti Julia hiljaa, liikuttuna, hän hymyili, mutta samalla vierähti poskille helmäni muutamia kyynelitä. Niinkuin lapsi lepäsi hän Marcusen sylissä, katsoen häntä silmiin. Ja hän alkoi puhua yhtä luottavasti ja luonnollisesti kuin lapsi äidillensä:

— Ensimmäinen minä luulin että nyt olisi väärin olla onnellinen, mutta kun tarkemmin ajattelin, niin käsitin, että elämä olisi vielä kauheampaa, ellei yhtä onnellista olisi... Ja sitten... niin Marcus älä vain suutu minulle siitä mitä nyt sanon: katso, minä pelkään jotenkin... tätä iltaa... Mutta sitten ajattelin niitä pormestarin sanoja... ja...

Julian lapsellisen naivi puhe järkytti kokonaan Marcusen mielen, hän tunsu itsensä miltei rikolliseksi tuon puutaan teeskentelemättömän lapsen rinnalla — ja hän käänsi kasvonsa pois päin... — Julia... rakkaani... — Silloin kiertyi hienohiipäinen, värisevä käsi varsinkin hänen kaulalleen, hän tunsu solakan vartalon painautuvan sylinsä ja suuteli tuoksuvaa tukkaa... Tuo värisevän vartalon lämpö tuntui salaperäisenä sähkökoaltona syöksyvän hänen ruumiiseensa oudolla hehkulla: hän tunsu ensikerran, että hänen sylissään oli nainen — hänen nuori, ihana naisensa... Hän tunsu yhä suurempaa onnea katsellessaan rakastettuaan, joka oli niin kaunis, luonnollinen ja puhdas... Ja sellainen olento rakasti häntä! Häntä huomasi...

— Julia, minusta tuntuu, että nyt vasta elän todellista elämää... kuiskasi hän hiljaa.

— Sinäkin! — huudahti Julia, ja liisäsi värisevään äänin:

— Tiedätkö, rakas... minä en ole tietänyt mitään elämästä... Nyt juuri tunnen sellaista, etten koskaan en... niinkuin heräsin elämään... Elämä tuntuu niin kummalliselta... — Niin Julia... vasta yhdessä me elämme täydellistä elämää... Ja muistatko, mitä vanha pormestari päivällä sanoi meistä...?

Julia kohosi istuaalleen ja katsoi kiihkeen jännityksen vallassa Mar-

custa silmiin — ja sitten kuiskasi hiljaa:

— Nyt tiedän, mitä tarkoitat! Sitä, kun hän sanoi, että meistä alkaa uusi elämä... niinkö Marcus...?

— Niin, pieni rakastettuni... sitä minä tarkoitan!

Tuli pitkä äänettömyys. Julia lepäsi edelleen Marcusen sylissä. Hänen kasvonsa punastuivat yhä heikkemmiksi, niillä kuvastui ihmettely, salaperäinen hurmaus ja innostus. Viidoin hän puhui hiljaa, haaveksivasti.

— On niin kummallista ajatella sitä... Tuntuu aivan uskomattomalta, että me... sinä Marcus ja minä... — Niin Julia... me molemmat! — kuiskasi Marcus tulisesti. — Kun vain sinä tahdot... rakkaani...

Julia katsoi taas hellästi Marcusia silmiin, ja sitten kuului hänen huulillaan vieno ääni, joka hiukan väräsi: — Minä olen sinun... —

ONNEA MATKALLE.

Tuhannet silmät tujuuttivat liikkumattomina, kun lentokonesojuksen leivät ovet avautuivat. Sieltä alkoi kuulua omituista hyrinää, ja hetken kuluttua vyöryi juhlaiseen hitaasti esiin mahtava lentokone niinkuin tuntemattomien maailmojen jättäjä-läin laiskana ja kyläläisenä kompinyt ulos luolastaan jaloittelemaan... — Ja aivan kuin elävä olento lukemat-tomien utelaiden viholliskatseiden ympäröimänä tyrmistyneenä pysähtyy, samoin pysähtyi tämäkin liikkumattomaksi; uhkaava, kiihkuinen hyrinä vain kuului.

Sen edessä oli noin 60 metriä leveä, kentän toiseen laitaan ulottuva kujan. Ja kahden puolen kujan seiso- äännettöminä koko kaupungia väestö: jokainen ken liikkeelle pääsi, sillä kaikki rakastivat "kaupungin nuorta pelastajaa."

Kun kone oli pysähtynyt, kiipesi siihen pormestari erään toisen miehen seurassa, ja Marcus osoitti hellä-le paikkansa. Sitten hän hyppähti notkeasti alas, lähtien väkijoukkoon avautuvaa kujannetta myöten erästä autoa kohten.

Julia astui nopeasti alas autosta nähdessään tulijan ja tämän tarttuessa hänen käteensä, kuiskasi levottomuudesta värisevällä äänellä: — Marcus... Älä nyt vaan mene niin lähelle kaupunkia, että sinut ammutaan... — En en... Ole huoleitta rakkaani! — Lähdetkö sinä nykyin niin kovaa vauhtia...? — kysyi hän arastellen.

Marcus puristi lujemmin hänen kättänsä ja kuiskasi tulisesti: — Rakas! Älä vain kiellä — nyt minä tahtoisin mennä kaksi kertaa nopeammin! Senkin tähden, että ehdistin taas pian takaisin sinun luoksesi... Julia!

Marcus katsahti arasti väkijoukkoon, mutta kaikki näyttivät niin sydämellisiltä, ja muuan vanha nainen kuului hartaasti lausuvan: — Jumala suokoon teille onnea lapsesi!

Marcus kiirehti taas koneeseen; kun hän istahti ohjauspaikalle, puhkesi väkijoukko huutamaan: — Onnea matkalle! — Palatkaa tervein! — Tuokaa hyviä uutisia, — Onnea, onnea!

Marcus nousi seisomaan ja huudahti kaikuvalla äänellä: — Kiittäksii toivotuksistanne, rakkaat ystävä! Me teemme voitavamme! Hän istahti, ja päällään sytyi kuolemanhijaisuus. Julia kuuli, että hän pani kaikki moottorit käymään täyttä vauhtia.

Noin minuutin ajan seiso kone paikallaan hiljitysti ihmisten, ja lähellä olevat näkivät sen kummallisesti värisevän — niinkuin hyppyy valmistautuva hirviö joka värisee verenhimosta... — Mutta sen lähtöä ei sovi verrata minkään hirviön lähtöön! Ei tunnetun eikä tuntemattomien maailmojen hirviöt voi lähteä niin kauchaalla vauhdilla kuin lähti ihminen kone. Eikä mikään ulvahdus kuulu niin pelottavalta kuin tuo nopeasti etenevä vengahdus, koneen äkkiä syöksähtäessä vienoon vastatuuleen. Monet naiset käljähivät, peittivät kasvonsa...

(Jatk.)